

Klimat- och näringslivsdepartementet
kn.remissvar@regeringskansliet.se

2023-11-02

Remissvar över EU-kommissionens förslag på revidering av Avfallsdirektivet

IDEELL SECOND HAND

Myrorna, Svenska Röda Korset, Stockholms Stadsmission, Sveriges Stadsmissioner, Erikshjälpen Second Hand, Björkåfrihet och Pingstmissionens Utvecklingsarbete besvarar härmed gemensamt Klimat- och näringslivsdepartementets remiss av EU-kommissionens förslag på revidering av Avfallsdirektivet, med dnr KN2023/03699. Vi benämner vår samarbetsgrupp *Ideell Second Hand*.

Ideell Second Hand är ledande inom återanvändning av textilier i Sverige. Antalet personer som donerar använda textilier till oss eller handlar i våra butiker räknas i miljontal. Vi finns över hela Sverige. De system som idag finns på plats för separat insamling, sortering och återanvändning av textilier i Sverige består till största del av vår infrastruktur och verksamhet. Flera tusen personer som står långt från arbetsmarknaden erbjuds arbetsträning i våra verksamheter. Vår second-hand-försäljning, främst textilier, omsätter sammantaget över en miljard kronor och genererar årliga överskott i storleksordningen 200 miljoner kronor, som används till humanitära insatser lokalt och globalt.

VÅRA SYNPUNKTER I KORTHET

Vi välkomnar att Kommissionen föreslår ett utökat producentansvar för textilier. Det är ett nödvändigt och grundläggande steg att införa en struktur för separat insamling och hantering av textilier och textilt avfall, vilket vi tycker att Kommissionen belägger på ett bra sätt. Vidare ser vi det som rimligt att tillämpa principen *förorenaren betalar* även på textilområdet.

Vi vill dock uppmärksamma Klimat- och näringslivsdepartementet på att den modell för utökat producentansvar som Kommissionen presenterar medför betydande risk för oss, då producentorganisationerna inte åläggs någon skyldighet att garantera ett visst materialflöde till våra verksamheter för sortering och återanvändning. Givet våra verksamheters framträdande roll inom textilsektorn och civilsamhället äventyras därmed miljömässig och social hållbarhet i Sverige. Kommissionens förslag behöver mot den bakgrunden kompletteras med bestämmelser som otvetydigt och långsiktigt säkerställer en tillräcklig försörjning av insamlat material till våra verksamheter.

EN LEDANDE AKTÖR I TEXTILSEKTORN, EN NATURLIG DEL AV LÖSNINGEN

Ideell Second Hand har en central roll inom textilsektorn, både med avseende på miljömässig och social hållbarhet. Varje år hanterar vi miljontals klädesplagg och andra textilier. Våra verksamheter bedrivs högst upp i avfallshierarkin – vi arbetar med återanvändning, inte återvinning – och bidrar på ett avgörande sätt till den sortering och återanvändning av textilier som idag sker i Sverige.

Vår sektor har under lång tid byggt upp kompetens och kapacitet inom sortering och återanvändning. Vi förordar att ett utökat producentansvar på textilområdet utformas på ett sätt som tar tillvara vår kunskap och bygger vidare på våra system och strukturer för återanvändning. Kommissionens föreslagna modell riskerar att leda till minskad tillförsel av insamlat material för sortering och återanvändning i våra väl inarbetade befintliga system, och att producentorganisationer börjar om från ett vitt papper. Det framstår som ett sämre alternativ.

Vi noterar Kommissionens ansats att lyfta fram civilsamhällesorganisationer och andra aktörer inom socialt företagande. *Social enterprises* och *social economic entities* nämns i särskild ordning i flera skrivningar i förslaget. Exempelvis ska den typ av aktörer som vi representerar få lämna textilt avfall till producentorganisationer. Vi ska vidare, enligt Kommissionens förslag, betraktas som samarbetspartners till producentorganisationer och vi ska inte kunna förvägras att samla in textilier på en samlingspunkt som producentorganisationen administrerar, eller tvingas att lämna över material som vi samlat in. Allt detta är för oss helt basala och självklara utgångspunkter.

Den avgörande roll som *Ideell Second Hand* spelar i Sverige idag avspeglas inte i Kommissionens förslag. Flöden för avfallshantering snarare än återanvändning är utgångspunkten i förslaget. Standardisering, konkurrens och dynamik via den inre marknadens förbättrade funktionssätt lyfts fram som viktiga åtgärder. Enligt vår mening bör återanvändning i högre grad komma i fokus och vår sektor bör ses som en bärande del i det system för insamling, sortering och återanvändning av textilier som nu ska komma på plats.

Vi anser därmed att Kommissionens förslag på ett olyckligt sätt nedvärderar civilsamhällesorganisationers möjligheter att genom befintliga arbetssätt och strukturer för återanvändning spela en ledande roll i omställningen av textilsektorn.

Vår sektor ska dock inte betraktas som särintresse, allra minst inom textilsektorn, utan som bärare av en bransch och breda allmänintressen.

VÄRNA AVFALLSHIERARKIN

Vi delar Kommissionens uppfattning att insamling och hantering av använda textilier behöver ske i betydligt större skala än idag. Kommissionen anför att detta kan uppnås genom bl.a. ett ökat utbyte mellan medlemsstater. Detta skulle enligt Kommissionen även kunna leda till ekonomisk potential för unionen. Vår övertygelse är att insamlingssystem som allt för ensidigt fokuserar på volym och mycket stora flöden blir kontraproduktiva, genom att större andelar av det insamlade materialet riskerar att gå till återvinning istället för återanvändning.

Dessutom leder långa transporter till ökade utsläpp och om samhället gör sig beroende av ett fåtal europeiska aktörer följer en ökad koncentrationsrisk.

I likhet med de flesta tongivande aktörer inom cirkulär ekonomi nämner Kommissionen återanvändning som det viktigaste utvecklingsområdet för att begränsa textilsektorns resursförbrukning. Kommissionens förslag är dock inte primärt inriktat på återanvändning, utan på de steg i processen som återfinns längre ned i avfallshierarkin. I ljuset av det vill vi understryka vikten av tidiga, noggranna och professionellt utförda sorteringssteg – och riskerna med motsatsen.

Vi anser därför att en modell för utökat producentansvar i större utsträckning än vad som är fallet i Kommissionens förslag bör tydliggöra att avfallshierarkin ska vara styråra när insamlings- och sorteringsystemen ska utformas.

För att åstadkomma ett väl avvägt system med avseende på såväl hållbarhet som ekonomisk tillväxt anser vi att regeringen bör verka för att utvecklad svensk infrastruktur för sortering och återanvändning ska komma på plats. Goda förutsättningar för storskalig sortering och hantering av textilier i olika delar av värdekedjan och avfallshierarkin skulle lägga en grund för en framgångsrik svensk textilnäring.

SÄTT MILJÖMÄSSIG OCH SOCIAL HÅLLBARHET FRÄMST

Vi är beroende av regeringens ansträngningar för att åstadkomma ändringar i Kommissionens förslag. Vi vet att regeringen värderar civilsamhället högt och att den vill värna dess förutsättningar. Regeringen anger exempelvis i budgetpropositionen för 2024 (Utgiftsområde 17, s 162) att främjandet av civilsamhällets långsiktiga finansiering ska vara en del i politikens inriktning.

”Regeringen avser att fortsatt verka för bl.a. förbättrade villkor och ökad långsiktighet för civilsamhället inom områden som rör civilsamhällets finansiering och ekonomi.”

Civilsamhällesorganisationer brukar förknippas med social hållbarhet. Den här frågan handlar dock i lika hög grad om miljömässig hållbarhet; vi är idag den ledande operatören inom sortering och återanvändning av textilier i Sverige. Frågan berör därmed både Socialdepartementet och Klimat- och näringslivsdepartementet.

Vi vill uppmana Klimat- och näringslivsdepartementet att så tidigt som möjligt inleda en grundlig och ambitiös gemensambereidning av Sveriges hållning i de förhandlingar som stundar. Kommissionens förslag har avgörande inverkan på våra långsiktiga förutsättningar och därmed även Sveriges sociala och miljömässiga hållbarhet.

Vår förhoppning är att regeringen ska gå in med kraft i förhandlingarna inom EU, göra våra verksamheter till en grundplatta för återanvändning av textilier i Sverige och samtidigt skydda en avgörande ekonomisk bas för det svenska civilsamhället.

***

Detta remissvar har tagits fram i samverkan mellan Myrorna, Svenska Röda Korset, Stockholms Stadsmission, Sveriges Stadsmissioner, Erikshjälpen Second Hand, Björkåfrihet och Pingstmissionens Utvecklingssamarbete.

Caroline Andermatt
Myrorna

Patrik Nygren-Bonnier
Svenska Röda Korset

Ann-Sofie Löfqvist Kahl
Stockholms Stadsmission

Linus Bergström
Sveriges Stadsmissioner

Anette Alm Gustavsson
Erikshjälpen Second Hand

Magnus Nilsson
Björkåfrihet

Mats Hillerström
Pingstmissionens Utvecklingssamarbete

Gm/

Enhetschef
Svenska Röda Korset